

Intern miljörevision, Karlstad universitet

Genomförd den 1–2 december 2020

Revisorer från Goodpoint: Mattias Blomqvist, Gabriella Silfwerbrand

Innehåll

Sammanfattning.....	3
Syfte.....	3
Om Karlstad universitet.....	4
Intervjuer	5
Granskad dokumentation.....	6
Uppföljning av 2020 internrevisionsrapport.....	6
Observationer	7
Förbättringsförslag	9
Positiva iakttagelser.....	9
Bilaga 1 Revisionskriterier	10

Sammanfattning

Goodpoint AB har 2018 upprättat en treårig revisionsplan för internrevisioner för Karlstad Universitets (KAU) miljöledningssystem som ska leva upp till samtliga krav i Förordning om miljöledning i statliga myndigheter (SFS 2009:907). Som stöd för förståelse av ”Miljöledningsförordningens” innebörd tillämpar revisorerna Naturvårdsverkets vägledning för miljöledning i staten¹.

Revisionsplanen sträcker sig från 2018–2020. Under 2020 upprättade Goodpoint dessutom en miljöutredning för Karlstad universitets räkning.

Den 1–2 december 2020 genomfördes den tredje revisionen av tre inom ramen för den interna miljörevisionsplanen. Under denna tredje revisionscykel reviderades universitetsledningen, centrala stödfunktioner, fakultet för lärarutbildningen samt Karlstad universitets åtagande i att efterleva Klimatramverket.

För observationer bör Karlstad universitet (KAU) ta ställning till huruvida de kommer att agera på observationen eller inte och vilka åtgärder de i sådana fall planerar att vidta.

Med anledning av situationen med Covid-19 har revisionen genomförts digitalt vilket bedöms ha en marginell påverkan på utgången av revisionen. Revisorn har i övrigt fått ta del av den dokumentation och kunnat genomföra de intervjuer som anses vara behövliga för att klarlägga Karlstad universitets efterlevnad av Miljöledningsförordningen (SFS 2009:907).

Karlstad universitet visade på stor samarbetsförmåga, ett stort engagemang och var behjälpliga med att muntligt eller via dokumentation informera om universitetets miljöarbete under revisionens gång.

Under revisionen identifierades 10 observationer, 3 förbättringsförslag och 5 positiva iakttagelser.

Revisionsdatum: 1–2 december 2020

Revisor från Goodpoint: Mattias Blomqvist och Gabriella Silfwerbrand

Revisionskriterier: Förordningen om miljöledning i statliga myndigheter (SFS 2009:907). Se bilaga 1.

Syfte

Förutom att klarlägga huruvida universitetet har det systematiska arbetssätt inom miljöområdet som krävs av ”Miljöledningsförordningen” ska revisionen bidra till att universitetet får en god förståelse för inom vilka områden universitetet behöver förbättra sitt miljöledningsarbete. Revisionen bidrar också till att öka kunskapen om miljöledning och förankra universitetets miljöarbete hos medverkande i revisionen. Sammantaget strävar revisorerna efter att:

- Utbilda och informera chefer och medarbetare.
- Vid behov undersöka hur arbetsmoment utförs, hur en speciell frågeställning hanteras, om befintligt arbetssätt är anpassat för att uppnå miljömålen.

---

¹ Vägledning för miljöledning i staten

<https://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-6768-7.pdf?pid=20538>

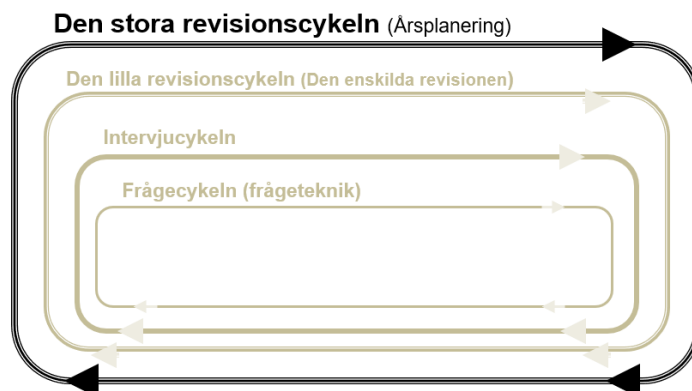
- Identifiera behov av att förändra arbetssätt genom att hitta förbättringar.

Om Karlstad universitet

Karlstad Universitet är en statlig myndighet som bedriver forskning och utbildning. Enligt Miljöledningsförordningen ska Karlstad Universitet ha ett miljöledningssystem, och omfattas inte av undantag för förenklat miljöledningssystem. Karlstad Universitet tog fram en miljöutredning enligt kraven i Miljöledningsförordningen år 2010, som uppdaterades 2015 och nu senast 2020. Under 2019 anslöts Karlstad Universitet till Klimatramverket² vilket medför åtagande om att genomföra åtgärder för att minska verksamhetens klimatpåverkan som bidrar till att uppnå Parisavtalet och hålla ökningen av jordens medeltemperatur under 1,5 grader.

Karlstad Universitet är uppdelat i fyra verksamhetsdelar varav två fakulteter, en lärarutbildningsnämnd och centrala stödfunktioner. Den interna revisionsplanen omfattar tre år och varje år ingår en verksamhetsdel i intern miljörevision, se Figur 1.

Varje revision omfattar samtliga krav i Miljöledningsförordningen. Universitetsledningen revideras varje år angående övergripande ansvar och handlingsplaner. Revisionerna genomförs genom dokumentgranskning, intervjuer samt stickprovskontroller i delar verksamheten.

Figur 1. Bilden illustrerar revisionsplanen uppdelad i cykler.

Delar av universitetet som omfattas av revision respektive år:

År 1 (2018)	År 2 (2019)	År 3 (2020)
Universitetsledningen	Universitetsledningen	Universitetsledningen

² Klimatramverket har tillkommit på initiativ av universitet och högskolor med ambitionen att tydligt bidra till klimatomställningen i linje med samhällets nationella och internationella åtaganden. Till 2030 ska varje lärosäte som anslutit sig till Klimatramverket ha genomfört åtgärder så att man ligger i linje med 1,5-gradersmålet. <https://www.kth.se/om/miljo-hallbar-utveckling/klimatramverket-1.903489>

Fakulteten för humaniora och samhällsvetenskap: 7 Institutioner	Fakulteten för hälsa, natur- och teknikvetenskap: 5 institutioner	Centrala stödfunktioner: 8 avdelningar + Fakultet för lärarutbildningen
Bildverkstad Framkallning	Laborationssalar för Biologi och Metallografi	Tryckeri ³

Snabbfakta om Karlstad Universitet:

Utbildning	Studenter	Personal
Program: cirka 80 Fristående kurser: cirka 700 Ämnesområden: cirka 60	Grundutbildning: cirka 16 000 (16 000) Forskarutbildning: cirka 220 (230)	Totalt: 1 289 anställda/ 1 065 årsarbetskrafter. Av årsarbetskrafter består 67 % av undervisande personal och 33 procent av teknisk och administrativ personal.

Intervjuer

Följande personer har intervjuats under revisionen:

Namn	Befattning
Johan Sterte	Rektor
Anne-Christine Larsson Ljung,	Universitetsdirektör
Dan Guttke	Biträdande universitetsdirektör
Jakob Harnesk	Biblioteksdirektör
Nina Thelander	Prodekan, lärarutbildningen
Jörg Pareigis	Enhetschef, Universitetspedagogiska enheten
Fredrik Persson Jonhed,	Upphandlingsansvarig
Linnéa McCann	Upphandlare
Petter Niljung	kommunikatör, Kommunikationsavdelningen

³ På grund av Covid-19 genomfördes revisionen 2020 på distans och besök i tryckeriet genomfördes ej.

Granskad dokumentation

Implementering av strategi för utbildning och forskning vid lärarutbildningen Karlstads universitet (2020)
Policy för hållbar utveckling inom lärarutbildningen (2019)
Regler för tjänsteresor vid Karlstads universitet (2020)
Karlstads universitets miljömål och handlingsplan 2019–2021
Rapport resegruppen, Minskade koldioxidutsläpp från tjänsteresor vid Karlstads universitet
Kommunikationsplan - <i>Universitetet ska bidra till en långsiktigt hållbar utveckling</i>
Karlstad universitets Miljöpolicy (2018)
Rektors delegationsordning (2019)
Universitetsdirektörens delegation till avdelningarnas chefer och biträdande universitetsdirektör (2019)
Karlstad universitet strategi 2030
Handlingsplan för internationalisering vid Karlstads universitet 2020–2023
Inköpspolicy för Karlstad universitet
Program med mål för hållbar utveckling under “Utbildningens mål” i beskrivningen av utbildningsprogrammet, HNT (2020)
Program med mål för hållbar utveckling under “Utbildningens mål” i beskrivningen av utbildningsprogrammet, HNT (2020), Program på avancerad nivå (HS)
Program med mål för hållbar utveckling under “Utbildningens mål” i beskrivningen av utbildningsprogrammet, HNT (2020), Program på avancerad nivå (LUN)
Program med mål för hållbar utveckling under “Utbildningens mål” i beskrivningen av utbildningsprogrammet, HNT (2020), Program på avancerad nivå (samtliga)
Program med mål för hållbar utveckling under “Utbildningens mål” i beskrivningen av utbildningsprogrammet, HNT (2020), Program på grundnivå (HNT)
Program med mål för hållbar utveckling under “Utbildningens mål” i beskrivningen av utbildningsprogrammet, HNT (2020), Program på grundnivå (HS)
Program med mål för hållbar utveckling under “Utbildningens mål” i beskrivningen av utbildningsprogrammet, HNT (2020), Program på grundnivå (LUN)
Program med mål för hållbar utveckling under “Utbildningens mål” i beskrivningen av utbildningsprogrammet, HNT (2020), Program på grundnivå (samtliga)

Uppföljning av 2020 internrevisionsrapport

Karlstad Universitet upprättade en åtgärdsrapport efter intern miljörevision 2019 som revisorerna tog del av 2020-11-06 och denna diskuterades vid internrevisionen med

biträdande universitetsdirektör. Karlstad universitet har vidtagit planerade åtgärder eller åtgärdat samtliga avvikelser och observationer. Universitetet har intensifierat sitt arbete med miljöledningssystemet, genomfört flera aktiviteter för att följa upp mål och handlingsplan löpande under 2020 och förtydligat kommunikationsarbetet.

Observationer

Observationer är områden med förbättringspotential som identifierats under revisionstillfället. Dessa iakttagelser är inte att betrakta som avvikelser och behöver inte hanteras så. Däremot bör Karlstad universitet ta ställning till huruvida de kommer att agera på observationen eller inte och vilka åtgärder de i sådana fall planerar att vidta.

Observationer	Revisionskriterier (SFS 2009:907 samt KAU styrdokument)
<p>1 Det saknas/är inte tydligt - arbetssätt för uppföljning gällande hållbar utveckling i program inom LUN, mer än den generella kvalitetsuppföljning som genomförs vid möten med utbildningssamordnare. Det saknas även arbetssätt för uppföljning och utvärdering av implementering av hållbar utveckling i program, t. ex. genom kursutvärderingar.</p>	<p>Information och utbildning (14 §), Ansvarsfördelning och rutiner (9–12 §§).</p> <p>KAU miljömål Lärande för hållbar utveckling i utbildningar</p>
<p>2 En identifierad parameter för att integrera hållbar utveckling i utbildningarna är kompetensutveckling. Den frivilliga kursen på UPE är ett viktigt steg, men behöver kompletteras med många fler insatser för att nå alla programledare, studierektorer och ämnesansvariga på KAU, samtidigt som dilemmat med att lärare har begränsad tid för kompetensutveckling utöver undervisning och forskning i realiteten beaktas. Mer resurser krävs för att stötta lärarna med integrering av hållbar utveckling i utbildningarna.</p>	<p>Information och utbildning (14 §), Ansvarsfördelning och rutiner (9–12 §§).</p> <p>KAU miljömål Lärande för hållbar utveckling i utbildningar</p>
<p>3 Trots att längre flygresor (flygresor över 50 mil) står för merparten av universitetets klimatpåverkan från tjänsteresor och att universitetet har anslutit sig till Klimatramverket har detta inte fått tydligt genomslag i miljömål och handlingsplan 2019–2021 och därigenom regler för tjänsteresor vid Karlstads universitet (2020).</p>	<p>Miljöpolicy och miljömål (7 §)</p> <p>Klimatramverket</p> <p>KAU miljömål för resor</p>
<p>4 Det framgår inte under revisionen hur uppföljning av integrering av hållbarhet i utbildningar sker dvs hur säkerställer dekaner och prefekter huruvida programansvariga kontinuerligt arbetar med integrering i enlighet med Karlstads universitets miljömål och handlingsplan 2019–2021. Det saknas rutiner som tydliggör miljösamordnarens ansvar för uppföljning av</p>	<p>Information och utbildning (14 §), Ansvarsfördelning och rutiner (9–12 §§).</p>

	integrering av hållbarhet i utbildningar.	KAU miljömål Lärande för hållbar utveckling i utbildningar
5	Dekaner och prefekter har en viktig roll som ansvariga i att integrera hållbar utveckling i utbildningar. Universitetet måste tillse att dessa har tillräcklig kompetens för att kunna ta detta ansvar.	Information och utbildning (14 §), Ansvarsfördelning och rutiner (9–12 §§). KAU miljömål Lärande för hållbar utveckling i utbildningar
6	För att hållbar utveckling ska säkerställas i utbildningar krävs ytterligare systematiskt kvalitetsarbete. I nuläget finns mål om hållbar utveckling inom ca 60% av programmen på grundnivå och endast 5 program på avancerad nivå har mål för hållbar utveckling enligt sammanställning från KAU.	Information och utbildning (14 §), Ansvarsfördelning och rutiner (9–12 §§). KAU miljömål Lärande för hållbar utveckling i utbildningar
7	Det saknas nedbrutna mål för minskad klimatpåverkan från tjänsteresor för universitetet.	Miljöpolicy och miljömål (7 §) Klimatramverket KAU miljömål Lärande för hållbar utveckling i utbildningar
8	Inom LUN Införliva ambitioner med klimatramverket i utbildning av Hållbar utveckling.	Information och utbildning (14 §), Ansvarsfördelning och rutiner (9–12 §§). Klimatramverket KAU miljömål Lärande för hållbar utveckling i utbildningar
9	I direktupphandlingar rekommenderas stöd i fråga om vilka miljökrav som kan ställas t ex genom förformulerade miljökrav för olika inköpskategorier, förbättra kommunikation att miljökrav ska ställas i enlighet med inköspolicy framförallt i upphandlingar under 100 kkr.	Krav på att miljöledningssystemet ska innebära att myndigheten miljöanpassar sina upphandlingar i den mån en sådan anpassning är möjlig (13 §). KAU miljömål för upphandling/inköp
10	I uppföljning direktupphandling bör frågan om miljökrav har ställts omformuleras så att medarbetare istället motiverar när krav inte har ställts.	Krav på att miljöledningssystemet ska innebära att myndigheten miljöanpassar sina upphandlingar i den mån en sådan anpassning är möjlig (13 §).

Förbättringsförslag

Förbättringsförslag	Revisionskriterier (SFS 2009:907 samt KAU styrdokument)
1 I ljuset av ändrade förutsättningar och attityder pga. Covid- 19 pandemin rekommenderas universitetet att se över resereglerna och lyfta in fler styrmedel som t ex klimatväxling på långa flygresor som gör tågresor billigare, budget för långa flygresor. Klimatramverket efterfrågar dessutom en specifik budgetpost för klimatsatsningar för de lärosäten som har anslutit sig.	Miljöpolicy och miljömål (7 §) Klimatramverket KAU miljömål Lärande för hållbar utveckling i utbildningar
2 LUN bör identifiera vilka gap som finns för att nå ambitionerna i strategin 2023, utifrån de åtgärderna om identifierats hittills i deras implementeringsplan	Information och utbildning (14 §), Ansvarsfördelning och rutiner (9–12 §§). KAU miljömål Lärande för hållbar utveckling i utbildningar
3 KAU bör se över möjligheten att via dekaner och prefekter skapa incitament för programansvariga att i praktiken omsätta mål för integrering av hållbarhet.	Information och utbildning (14 §), Ansvarsfördelning och rutiner (9–12 §§). KAU miljömål Lärande för hållbar utveckling i utbildningar

Positiva iakttagelser

Positiva iakttagelser är aktiviteter eller initiativ som identifierades under revisionstillfället som är goda exempel och därför värda att omnämnas.

Positiva förbättringsförslag	Revisionskriterier (SFS 2009:907 samt KAU styrdokument)
1 Tillsatt resurs genom traineetjänst i rektors kansli med fokus på miljö, och med uppgift att samla kunskap gällande önskemål om kompetensutvecklingsåtgärder och hur de ska få in hållbar utveckling i program. Deltar i MLUH grupp om klimatnätverket.	Information och utbildning (14 §), Ansvarsfördelning och rutiner (9–12 §§). KAU miljömål Lärande för hållbar utveckling i utbildningar

2	Tillsatt resurs genom traineetjänst i ledningsstaben med fokus på att se över miljöpolicy, miljömål och handlingsplan och lämna förslag på förändringar som bidrar till att bättre harmonisera styrande dokument med Klimatramverket.	Miljöpolicy och miljömål (7 §) Klimatramverket
3	KAU har kommit långt med digitalisering. Kan vara intressant att mäta dess effekt på minskat klimatavtryck, tex genom medarbetarenkäten.	Klimatramverket
4	LUN alla programledare har gått UPE:s kurs om hållbar utveckling.	Information och utbildning (14 §), Ansvarsfördelning och rutiner (9–12 §§). KAU miljömål Lärande för hållbar utveckling i utbildningar
5	I Implementering av strategin anger LUN en åtgärd att: Fortsätt arbetet med att utarbeta strategidokument för respektive program med hänsyn till kunskaper och insikter från kursen Hållbar utveckling för programledare (kansliet och programledare)	Information och utbildning (14 §), Ansvarsfördelning och rutiner (9–12 §§). KAU miljömål Lärande för hållbar utveckling i utbildningar

Bilaga 1 Revisionskriterier, Förordning om miljöledning i statliga myndigheter (SFS 2009:907)

1. En myndighet ska inom ramen för sitt ordinarie uppdrag ha ett miljöledningssystem som integrerar miljöhänsyn i myndighetens verksamhet så att man tar hänsyn till verksamhetens direkta och indirekta miljöpåverkan på ett systematiskt sätt (3§).
2. Krav på Miljöutredning som ligger till grund för miljöledningssystemets inriktning och utformning ska uppdateras minst vart femte år (4–5 §§).
3. Krav på Miljöpolicy och fastställda miljömål för verksamheten. Miljömålen ska vara mätbara i den mån som det är praktiskt möjligt att mäta målen och hur de uppnåtts. Miljömålen ska hållas aktuella genom att de ses över och uppdateras minst vart tredje år. Miljöpolicy och miljömålen ska bidra till en hållbar utveckling och till att nå de nationella miljökvalitetsmålen (7–8 §§).
4. Krav på Handlingsplan, ansvarsfördelning och rutiner. Miljöledningssystemet ska innebära att myndigheten har en handlingsplan för arbetet med att nå miljömålen. Miljöledningssystemet ska innebära att myndigheten tydligt anger den ansvarsfördelning som ska gälla i arbetet med att följa miljöpolicy och nå miljömålen. Ansvarsfördelningen ska framgå av handlingsplanen. Handlingsplanen, ansvarsfördelningen och rutinerna ska innebära att arbetet med att följa handlingsplanen och nå miljömålen dokumenteras, redovisas, följs upp och revideras så att arbetet fortlöpande förbättras (9–12 §§).
5. Krav på att miljöledningssystemet ska innebära att myndigheten miljöanpassar sina upphandlingar i den mån en sådan anpassning är möjlig (13 §).

6. Krav på att miljöledningssystemet medför att myndigheten genom information och utbildning fortlöpande utvecklar personalens kompetens och medvetenhet om miljöhänsyn i det egna arbetet (14 §).
7. Krav på att miljöledningssystemet medför att myndigheten så långt det är möjligt använder en energieffektiv informationsteknik som verktyg för att miljöanpassa sin verksamhet. Myndigheten ska i samma syfte även utarbeta en mötes- och resepolicy (15 §).
8. Krav på årlig uppföljning genom interna miljörevisioner.
Miljöledningssystemet ska innebära att myndigheten årligen genomför interna miljörevisioner för att kontrollera att myndigheten följer gällande miljöregler och andra styrande dokument för myndighetens miljöledning och miljöarbete (17 §).
9. En myndighet som ska ha ett miljöledningssystem ska årligen redovisa miljöledningsarbetet till Naturvårdsverket (20 §)